

ΕΛΒΙΡΑ ΚΑΚΚΗ ή ΕΛΒΙΡΑ ΝΤΕ ΙΝΤΑΛΓΚΟ;

Αριστομένη Καλυβιώτη

Σε παλαιότερο δημοσίευμα, στο περιοδικό "συλλογές", είχαμε αναφερθεί σε κάποια λαϊκά τραγούδια της περιόδου 1936-38 που τα τραγούδησε η Ελβίρα ντε Ιντάλγκο, διάσημη υψίφωνος της εποχής του μεσοπολέμου¹.

Οι δίσκοι 78 στροφών, που κυκλοφόρησαν με τα τραγούδια αυτά, είχαν στην επικέτες τους σαν όνομα εκτελεστή το "Ελβίρα Κάκκη". Δεχτήκαμε τότε ότι ήταν ψευδώνυμο της μεγάλης ισπανίδας καλλιτέχνιδας Ελβίρα ντε Ιντάλγκο, όπως μέχρι τότε αναφέρονταν στη σχετική βιβλιογραφία.

Στο 98ο τεύχος του περιοδικού "Jazz e Tzaz" δημοσιεύθηκε ένα άρθρο, του Charles Howard,² που ανέφερε ότι το "Ελβίρα Κάκκη" δεν ήταν ψευδώνυμο της Ελβίρα ντε Ιντάλγκο, αλλά ήταν το πραγματικό όνομα μιας εβραϊκής καταγωγής Ελληνίδας από την Δράμα, η οποία τραγούδησε τα συγκεκριμένα τραγούδια.

Η Ελβίρα Κάκκη, το 1946, μετανάστευσε στην Αμερική, όπου και πέθανε το 1984. Στο άρθρο υπήρχε πλήρες βιογραφικό και φωτογραφία της.

Τις πληροφορίες αυτές ο C. Howard τις πήρε από την Αμερική και συγκεκριμένα από τον γιό της Ελβίρας, τον Fredy Kakkis.

Δεν έχουμε, κατ' αρχήν, κανένα λόγο να αμφισβητήσουμε τα όσα γράφει ο φίλος C. Howard, που καλόπιστα δέχτηκε τα λεγόμενα του Fr. Kakkis. Αναμφισβήτητα η Ελβίρα Κάκκη είναι υπαρκτό πρόσωπο. Κάτι όμως μας φάνηκε περίεργο σε όλη την υπόθεση.

Συγκεκριμένα, αναφέρονταν στο άρθρο το γεγονός ότι ο Τσιτσάνης πιθανόν να γνώριζε την Ελβίρα Κάκκη στη Δράμα, σε κάποια περιοδεία του εκεί, το

1936. Δεν γνωρίζουμε αν την λεπτομέρεια αυτή την ανέφερε ο Fr. Kakkis στον C. Howard ή ο τελευταίος το συνεπέρανε, θεωρώντας την μετάβαση του Τσιτσάνη στην Δράμα σαν αιτία γνωριμίας του τελευταίου με την Ελβίρα Κάκκη.

Θέσαμε όλα τα παραπάνω γεγονότα υπ' όψη του Σώτου Αλεξίου, στενού φίλου του Τσιτσάνη και συγγραφέα βιβλίου γι' αυτόν, ζητώντας να μας πει τη γνώμη του.

Ο Σώτος Αλεξίου ήταν κατηγορηματικός: Καμιά περιοδεία δεν έκανε στη Βόρεια Ελλάδα το 1936 ο Τσιτσάνης. Στο τέλος του 1935 με αρχές του 1936, ο Τσιτσάνης "δεν είχε που την κεφαλήν κλίνει" μας είπε.

Το μοναδικό ταξίδι που έκανε τότε ήταν να πάει στα Τρίκαλα, για να πάρει ορισμένα χαρτιά που του χρειαζόνταν και στη συνέχεια να επιστρέψει στην Αθήνα.

Όσο για την τραγουδίστρια των συγκεκριμένων τραγουδιών, ο Σώτος Αλεξίου, επέμενε σ' αυτό που έχει γράψει στο βιβλίο του, δηλαδή ότι είναι η Ελβίρα ντε Ιντάλγκο³.

Συμπλήρωσε μάλιστα ότι την σύστησε στον Τσιτσάνη μία ιταλίδα χορεύτρια, η Ραμπέλλα, που διατηρούσε ένα μαγαζάκι κοντά στην πλατεία Κάνιγγος, στο πατάρι του οποίου φιλοξένησε για λίγο τον άστεγο τότε νεαρό Τσιτσάνη!

Κατά σύμπτωση, όμως, είχαμε και μια άλλη πληροφορία: Ο Fr. Kakkis ταξίδεψε τον περασμένο Μάιο στη Θεσσαλονίκη. Εκεί συζητώντας με φίλους του, για το πως έδωσε τις πληροφορίες για τη μητέρα του στον C. Howard, είπε ότι: Δεν γνώριζε τίποτα για τις συγκεκριμένες ηχογραφήσεις που έφεραν το όνομα της μητέρας του, μέχρι που βρήκε, στην Αμερική, έναν δίσκο C.D. με παλιά ρεμπέτκα τραγού-

1. Καλυβιώτη Αριστομένη: "Οι Λαϊκές ηχογραφήσεις της Ελβίρα ντε Ιντάλγκο". Περιοδικό "συλλογές", τεύχος 182, Οκτώβριος 1999.

2. Howard Charles: Η Ελβίρα Κάκκη και οι πρώτες ηχογραφήσεις του Βασ. Τσιτσάνη. Περιοδικό "Jazz e Tzaz", τεύχος 98, Μάιος 2001.

3. Αλεξίου Σώτος: "Βασίλης Τσιτσάνης. Η παιδική ηλικία ενός ξεχασμένου δημιουργού". Αθήνα 1998.

δια, μέσα στον οποίο περιλαμβάνονταν και το "Μαντίλι χρυσοκεντημένο"⁴. Εκεί αναφέρονταν ότι το όνομα "Ελβίρα Κάκκη" ήταν ψευδώνυμο της Ελβίρας ντε Ιντάλγκο.

Αμέσως τηλεφώνησε στον C. Howard, που είχε την επιμέλεια του δίσκου, για να του πει ότι η Ελβίρα Κάκκη είναι η μητέρα του. Έτσι, ο τελευταίος, αφού ζήτησε και πήρε περισσότερα στοιχεία, προέβη στην δημοσίευση του άρθρου, στο περιοδικό "Jazz e Tzaz".

Σύμφωνα με τα λεχθέντα, του Fr. Kakkis στους φίλους του, ποτέ μέχρι τώρα ο ίδιος δεν είχε ακούσει κάτι για τις ηχογραφήσεις της μητέρας του, ούτε από την ίδια όσο ζούσε, ούτε από κάποιον άλλο.

Από τα λεγόμενά του λοιπόν δεν τεκμηριώνεται απόλυτα ότι η γυναίκα που τραγουδάει στον δίσκο είναι η μητέρα του, έστω και αν η επικέτα φέρει τ' όνομά της. Γιατί δεν είναι δυνατόν, η Ελβίρα Κάκκη, να μην είχε αναφέρει κάτι στα παιδιά της ή σε άλλον για τις ηχογραφήσεις αυτές, που σημειωτέον έγιναν στην Αθήνα.

Ένα άλλο στοιχείο, που παραθέτουμε εδώ, είναι η πληροφορία που μας έδωσε ο Κωνσταντίνος Σγουρδός, ότι: Η υψίφωνος Άρνητα Μαντικιάν, διητέλεσε πριν από τον πόλεμο μαθήτρια της Ελβίρα ντε Ιντάλγκο. Ακούγοντας δύο από τα τραγούδια του Τσιτσάνη με την Ελβίρα Κάκκη, τον διαβεβαίωσε ότι είναι η φωνή της Ελβίρα ντε Ιντάλγκο!

Όλα τα όσα αναφέρθηκαν μέχρι τώρα και που αλληλοσυγκρούονται, είναι προφορικές μαρτυρίες. Ξεκαθάρισμα της υπόθεσης θα γίνει μόνον όταν βρεθεί κάποιο "σίγουρο" στοιχείο. Είναι πράγματι περίεργη σύμπτωση το γεγονός ότι το όνομα "Ελβίρα Κάκκη" να γράφτηκε στο δίσκο σαν ψευδώνυμο της Ελβίρας ντε Ιντάλγκο και ταυτόχρονα να αντιστοιχεί σε υπαρκτό πρόσωπο. Εκτός αν εκείνος που έδωσε το ψευδώνυμο "Κάκκη" στην ντε Ιντάλγκο, είχε υπ' όψη του την Ελβίρα Κάκκη.

Ο φίλος Βασίλης Κυριακόπουλος, που μαζί με τον Δημ. Ράνιο, είχαν μελετήσει παλαιότερα το βιβλίο ηχογραφήσεων του εργοστασίου της Columbia, μας επιβεβαίωσε και πάλι ότι στο βιβλίο αυτό γράφονταν μέσα σε παρένθεση, δίπλα στο "Ελβίρα Κάκκη" το όνομα "Ελβίρα ντε Ιντάλγκο". Το βιβλίο αυτό το επέ-

- Η υψίφωνος Ελβίρα Ντε Ιντάλγκο (φωτογρ. Στ. Καρίπης, Αθήνα 1935). Από το ένθετο του άλμπουμ "ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ"

στρεψαν στα γραφεία του εργοστασίου, δεν γνωρίζουν όμως τι απέγινε μετά το κλείσιμό του.

Και αυτή η μαρτυρία όμως είναι προφορική, αφού δεν μπορούμε σήμερα να την επιβεβαιώσουμε.

Προσωπική μου άποψη είναι ότι η "πειθαρχημένη" και "καλλιεργημένη" φωνή που ακούγεται στους δίσκους αυτούς, δεν μπορεί να είναι η φωνή μιας "άγνωστης" κοπέλας της επαρχίας, που μάλιστα από πουθενά δεν προκύπτει ότι ήταν επαγγελματίας τραγουδίστρια. Θεωρώ μέχρι αποδείξεως του εναντίου, ότι είναι η φωνή της Ελβίρα ντε Ιντάλγκο.

Μέχρι λοιπόν να βρεθεί κάποιο ατράνταχτο στοιχείο, το θέμα, κατά τη γνώμη μου, παραμένει σε εκρεμότητα.